

Sprawa C-128/21

Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej

Data wpływu:

26 lutego 2021 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Litwa)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

17 lutego 2021 r.

Strona skarżąca w pierwszej instancji i druga strona w postępowaniu odwoławczym:

Lietuvos notarų rūmai

M.S.

S.Š.

D.V.

V.P.

J.P.

D.L.-B.

D.P.

R.O.I.

Strona pozwana w pierwszej instancji i strona wnosząca odwołanie:

Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba

Przedmiot postępowania głównego

Skarga o stwierdzenie nieważności decyzji Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba (rady ds. konkurencji Republiki Litewskiej; zwanej dalej „radą ds. konkurencji”) z dnia 26 kwietnia 2018 r. (zwanej dalej „zaskarżoną decyzją”) w zakresie, w jakim w tej decyzji stwierdzono, że Notarų rūmai (izba notarialna) oraz notariusze będący członkami prezydium izby notarialnej (zwanego dalej również „prezydium”) (zwani dalej łącznie „skarżącymi”) naruszyli wymogi ustanowione w art. 5 ust. 1 pkt 1 Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymas (ustawy Republiki Litewskiej o konkurencji) i w art. 101 ust. 1 lit. a) Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, nakazano im zaprzestania naruszenia i nałożono na nich kary pieniężne.

Przedmiot i podstawa prawna wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Wykładnia art. 101 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (zwanego dalej „TFUE”).

Podstawa prawna – art. 267 akapit trzeci TFUE.

Pytania prejudycjalne

1. Czy art. 101 ust. 1 TFUE należy interpretować w ten sposób, że notariusze w Republice Litewskiej są – przy wykonywaniu czynności dotyczących przyjętych przez izbę notarialną objaśnień rozpatrywanych w niniejszej sprawie – przedsiębiorstwami w rozumieniu art. 101 TFUE?
2. Czy art. 101 ust. 1 TFUE należy interpretować w ten sposób, że rozpatrywane w niniejszej sprawie objaśnienia przyjęte przez litewską izbę notarialną stanowią decyzję związku w rozumieniu art. 101 ust. 1 TFUE?
3. W razie udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie drugie: czy celem lub skutkiem tych objaśnień jest zapobieżenie, ograniczenie lub zakłócenie konkurencji wewnątrz rynku wewnętrznego w rozumieniu art. 101 ust. 1 TFUE?
4. Czy – przy orzekaniu w przedmiocie ewentualnego naruszenia art. 101 ust. 1 TFUE – objaśnienia rozpatrywane w niniejszej sprawie należy oceniać w świetle kryteriów określonych w pkt 97 wyroku Wouters?
5. W razie udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie czwarte: czy cele wskazane przez skarżących, mianowicie ujednoczenie praktyki notarialnej, wypełnienie luki prawnej, zapewnienie ochrony interesów konsumentów, zagwarantowanie przestrzegania zasad równego traktowania konsumentów i proporcjonalności, jak również zapewnienie notariuszom ochrony przed bezzasadnymi roszczeniami cywilnoprawnymi, stanowią uzasadnione cele na

potrzeby dokonywania oceny owych objaśnień w świetle kryteriów określonych w pkt 97 wyroku *Wouters*?

6. W razie udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie piąte: czy należy uznać, że ograniczenia nałożone w tych objaśnieniach nie wykraczają ponad to, co jest niezbędne do zapewnienia realizacji owych uzasadnionych celów?

7. Czy art. 101 TFUE należy interpretować w ten sposób, że można uznać, iż notariusze będący członkami prezydium dopuścili się naruszenia owego artykułu, oraz że można na nich nałożyć kary pieniężne w związku z tym, iż uczestniczyli w przyjęciu objaśnień rozpatrywanych w niniejszej sprawie, wykonując jednocześnie zawód notariusza?

Przywołane przepisy prawa Unii i orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej

Artykuł 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (zwanego dalej „TUE”).

Artykuł 101 TFUE.

Wyrok z dnia 19 lutego 2002 r., *Wouters i in.*, C-309/99, EU:C:2002:98 (zwany dalej „wyrokiem *Wouters*”), pkt 46, 47, 57, 67–69, 97.

Wyrok z dnia 18 lipca 2013 r., *Consiglio nazionale dei geologi*, C-136/12, EU:C:2013:489 (zwany dalej „wyrokiem *Consiglio nazionale dei geologi*”), pkt 35, 36, 42, 53, 54.

Wyrok z dnia 18 lipca 2006 r., *Meca-Medina i Majcen/Komisja*, C-519/04 P, EU:C:2006:492 (zwany dalej „wyrokiem *Meca-Medina i Majcen/Komisja*”), pkt 47.

Wyrok z dnia 23 listopada 2017 r., *CHEZ Elektro Bulgaria i FrontEx International*, C-427/16 i C-428/16, EU:C:2017:890 (zwany dalej „wyrokiem *CHEZ Elektro Bulgaria*”), pkt 42, 43, 46.

Wyrok z dnia 4 września 2014 r., *API i in.*, od C-184/13 do C-187/13, C-194/13, C-195/13 i C-208/13, EU:C:2014:2147, pkt 31, 41.

Wyrok z dnia 24 października 2002 r., *Aéroports de Paris/Komisja*, C-82/01 P, EU:C:2002:617 (zwany dalej „wyrokiem *Aéroports de Paris/Komisja*”), pkt 74.

Wyrok z dnia 1 lipca 2008 r., *MOTOE*, C-49/07, EU:C:2008:376 (zwany dalej „wyrokiem *MOTOE*”), pkt 25.

Wyrok z dnia 28 lutego 2013 r., *Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas/Autoridade da Concorrência*, C-1/12, EU:C:2013:127.

Wyrok z dnia 15 marca 2018 r., Komisja/Republika Czeska, C-575/16, niepublikowany, EU:C:2018:186.

Wyrok z dnia 24 maja 2011 r., Komisja/Belgia, C-47/08, EU:C:2011:334.

Przywołane przepisy prawa krajowego

Artykuł 5 ust. 1 pkt 1, art. 3 ust. 19 i 22 Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymas (ustawy Republiki Litewskiej o konkurencji; zwanej dalej „ustawą o konkurencji”), w brzmieniu nadanym ustawą nr XIII-193 z dnia 12 stycznia 2017 r.

Artykuł 2, art. 6 ust. 1, art. 6² ust. 1 i 6, art. 8, art. 9, art. 10 pkt 4 i 7, art. 11 ust. 2 i 3, art. 12, art. 13, art. 16, art. 19 ust. 1 i 2 art. 19¹, art. 20¹ ust. 1, art. 21, art. 26, art. 28 i art. 45 Lietuvos Respublikos notariato įstatymas (ustawy Republiki Litewskiej o zawodzie notariusza; zwanej dalej „ustawą o zawodzie notariusza”), w brzmieniu nadanym ustawą nr XII-570 z dnia 29 czerwca 2017 r.

Artykuł 8 ust. 6 i 7, art. 10 pkt 4, art. 18 ust. 1, art. 19 ust. 1, 2, 4 i 6, art. 20 ust. 1, art. 23, art. 25, art. 26 ust. 3 i art. 28 ust. 3 Lietuvos notarų rūmų statutas (statutu litewskiej izby notarialnej; zwanego dalej „statutem”) zatwierdzonego rozporządzeniem nr 1R-3 ministra sprawiedliwości Republiki Litewskiej z dnia 3 stycznia 2008 r.

Punkty 1.7 i 2.6 (w brzmieniu nadanym rozporządzeniem nr 1R-182 z dnia 29 czerwca 2012 r.) oraz pkt 1.2, 1.6 i 2.2 (w brzmieniu nadanym rozporządzeniem nr 1R-386 z dnia 31 grudnia 2014 r.) Notarų imamo atlyginimo už notarinių veiksmų atlikimą, sandorių projektų parengimą, konsultacijas ir technines paslaugas laikinieji dydžiai (stawek tymczasowych taksy notarialnej za dokonywanie czynności notarialnych, sporządzanie projektów aktów notarialnych, udzielanie porad oraz świadczenie usług o charakterze technicznym; zwanych dalej „stawkami tymczasowymi”) zatwierdzonych rozporządzeniem nr 57 ministra sprawiedliwości Republiki Litewskiej z dnia 12 września 1996 r.

Zwięzłe przedstawienie stanu faktycznego i przebiegu postępowania głównego

- 1 Zgodnie z art. 19 ustawy o zawodzie notariusza notariusz pobiera takse notarialną za dokonywanie czynności notarialnych, sporządzanie projektów aktów notarialnych, udzielanie porad oraz świadczenie usług o charakterze technicznym. Jej stawka jest ustalana przez ministra sprawiedliwości Republiki Litewskiej, po uzgodnieniu z ministrem finansów Republiki Litewskiej i izbą notarialną.
- 2 W stawkach tymczasowych zatwierdzonych rozporządzeniem nr 57 ministra sprawiedliwości z dnia 12 września 1996 r. stawki taksy za dokonywanie czynności notarialnych w chwili wystąpienia okoliczności faktycznych

rozpatrywanych w postępowaniu głównym zasadniczo określono w ten sposób, że wyznaczono przedziały zawierające się między ustalonymi stawkami minimalnymi i maksymalnymi. W owym akcie prawnym (w wersjach mających zastosowanie w niniejszej sprawie) określono następujące stawki taksy notarialnej:

- za notarialne ustanowienie hipoteki na nieruchomości pobiera się takse w wysokości od 0,2 do 0,3% wartości rzeczy nieruchomej, ale nie mniej niż 50 LTL i nie więcej niż 500 LTL (odpowiednio, od dnia 1 stycznia 2015 r., w wysokości od 0,2 do 0,3% wartości rzeczy nieruchomej, ale nie mniej niż 14,48 EUR i nie więcej niż 144,80 EUR) (pkt 1.7);
  - za notarialne ustanowienie zastawu pobiera się takse w wysokości od 0,2 do 0,3% wartości rzeczy, ale nie mniej niż 50 LTL i nie więcej niż 500 LTL (odpowiednio, od dnia 1 stycznia 2015 r., w wysokości od 0,2 do 0,3% wartości rzeczy, ale nie mniej niż 14,48 EUR i nie więcej niż 144,81 EUR) (pkt 2.6);
  - za zawarcie w formie aktu notarialnego umowy dotyczącej służebności, prawa użytkowania lub prawa zabudowy lub umowy określającej sposób korzystania z rzeczy pobiera się takse w wysokości od 28,96 EUR do 86,89 EUR (pkt 1.6);
  - za zawarcie w formie aktu notarialnego umowy zamiany nieruchomości, w tym również umowy zamiany nieruchomości na rzecz ruchomą lub na inny przedmiot objęty treścią stosunku cywilnoprawnego, pobiera się takse w wysokości od 0,4 do 0,5% wartości zamienianej rzeczy o wyższej wartości, ale nie mniej niż 28,96 EUR i nie więcej niż 5792,40 EUR (pkt 1.2), zaś za zawarcie w formie aktu notarialnego umowy zamiany rzeczy ruchomych pobiera się takse w wysokości od 0,3 do 0,4% wartości zamienianej rzeczy lub zamienianego przedmiotu objętego treścią stosunku cywilnoprawnego o wyższej wartości, ale nie mniej niż 14,48 EUR (pkt 2.2).
- 3 Uchwałą z dnia 30 sierpnia 2012 r. prezydium izby notarialnej ustaliło, że w przypadkach, w których wartość rzeczy obciążanej hipoteką lub zastawem nie jest określona przez strony czynności, za notarialne ustanowienie hipoteki lub zastawu pobiera się maksymalną stawkę taksy notarialnej określonej w pkt 1.7 i 2.6 stawek tymczasowych.
- 4 Uchwałą z dnia 23 kwietnia 2015 r. prezydium izby notarialnej wskazało, w jaki sposób należy obliczać takse notarialną w przypadku ustanowienia jedną umową służebności na kilku nieruchomościach. Prezydium zaleciło, aby w takich sytuacjach mnożyć stawkę taksy określonej w pkt 1.6 stawek tymczasowych przez liczbę nieruchomości, na których ustanawia się służebność lub służebności.

- 5 Uchwałą z dnia 26 maja 2016 r. prezydium izby notarialnej potwierdziło, że w przypadku gdy jedną umową zamiany przenosi się części kilku rzeczy, stawkę taksy notarialnej można obliczyć, ustalając wysokość stawki określonej w pkt 1.2 stawek tymczasowych w oparciu o cenę każdej rzeczy przenoszonych w ramach dokonywanej czynności, a następnie dodając do siebie ustalone w ten sposób wielkości.
- 6 Uchwałą z dnia 26 stycznia 2017 r. prezydium izby notarialnej postanowiło, że w przypadku gdy jedną czynnością ustanowienia hipoteki obciąża się hipoteką kilka nieruchomości, stawkę taksy notarialnej określonej w stawkach tymczasowych „oblicza się w oparciu o wartość każdej nieruchomości obciążanej hipoteką, a następnie dodaje się do siebie ustalone w ten sposób wielkości”.
- 7 Przywołane powyżej uchwały prezydium izby notarialnej (zwane dalej również „objaśnieniami”) zostały przyjęte na zasadzie konsensusu (jednomyślnie) przez uczestniczących w posiedzeniach członków prezydium, a następnie opublikowane w intranecie izby notarialnej.
- 8 W zaskarżonej decyzji rada ds. konkurencji stwierdziła, że wydanie przez skarżących objaśnień było równoznaczne z wprowadzeniem przez nich mechanizmu obliczania stawek taksy notarialnej przewidującego w każdym przypadku zastosowanie maksymalnych stawek określonych w stawkach tymczasowych w odniesieniu do notarialnego ustanowienia hipoteki, zawarcia w formie aktu notarialnego umowy zamiany lub umowy dotyczącej służebności, jeżeli przedmiotem czynności ustanowienia hipoteki, zamiany lub ustanowienia zastawu jest kilka rzeczy. Wskutek tego stawki taksy notarialnej pobieranej przez notariuszy zostały ustalone w sposób pośredni, choć przed wydaniem objaśnień notariusze mieli także w pewnych sytuacjach możliwość stosowania niższych stawek taksy. Rada ds. konkurencji ustaliła również, że skarżący w sposób bezpośredni ustalili stawkę taksy (mianowicie maksymalną dopuszczalną stawkę taksy) pobieranej przez notariuszy w przypadku notarialnego ustanowienia hipoteki lub zastawu, jeżeli wartość rzeczy obciążanej hipoteką lub zastawem nie jest określona przez strony czynności.
- 9 W zaskarżonej decyzji wskazano, że wskutek przyjęcia objaśnień izba notarialna (działająca przez swój organ zarządzający, mianowicie prezydium) oraz notariusze zawarli porozumienie ograniczające konkurencję, a tym samym naruszyli wymogi wynikające z art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy o konkurencji oraz z art. 101 ust. 1 lit. a) TFUE. W art. 3 ust. 19 ustawy o konkurencji pojęcie porozumienia zdefiniowano w ten sposób, że obejmuje ono decyzję związku. W zaskarżonej decyzji uznano, że izba notarialna stanowi związek jednostek gospodarczych, mianowicie notariuszy. W związku z tym w zaskarżonej decyzji ustalono, że – na potrzeby stosowania art. 101 ust. 1 TFUE – objaśnienia przyjęte przez izbę notarialną stanowią decyzję związku podjętą przy udziale ośmiu notariuszy będących członkami prezydium izby notarialnej.

- 10 W zaskarżonej decyzji rada ds. konkurencji wskazała, że rynkiem właściwym jest rynek aktów notarialnych w Republice Litewskiej, i zakwalifikowała objaśnienia jako jedno naruszenie, które trwało od dnia 30 sierpnia 2012 r. co najmniej do dnia 16 listopada 2017 r. Ponadto uznała ona te działania za porozumienie, którego celem jest ograniczenie konkurencji między wszystkimi notariuszami.
- 11 Skarżący zaskarżyli tę decyzję do Vilniaus apygardos administracinis teismas (regionalnego sądu administracyjnego w Wilnie, Litwa). Wyrokiem z dnia 19 lutego 2019 r. ów sąd uwzględnił tę skargę i stwierdził nieważność części zaskarżonej decyzji.
- 12 W swoim odwołaniu rada ds. konkurencji zwraca się do Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (najwyższego sądu administracyjnego Litwy; zwanego dalej „sądem odsyłającym”) o uchylenie tego wyroku i wydanie orzeczenia oddalającego skargę wniesioną przez skarżących.

Podstawowe argumenty stron w postępowaniu głównym

- 13 W niniejszej sprawie skarżący podnoszą, że notariusze są zasadniczo urzędnikami wykonującymi władzę publiczną oraz przedstawicielami władzy publicznej. Zdaniem skarżących notariusze konkurują ze sobą jakością świadczonych usług, a nie ceną. Jak wynika ze skargi wniesionej przez nich do sądu pierwszej instancji, w rozpatrywanym okresie na Litwie działalność prowadziło 262 notariuszy.
- 14 Skarżący utrzymują, że przyjęcie przez nich objaśnień stanowiło środek służący wykonywaniu zadania powierzonego izbie notarialnej w art. 9 pkt 5 ustawy o zawodzie notariusza, mianowicie ujednocinaniu praktyki notarialnej, a także wykonywaniu funkcji izby notarialnej, o których mowa w art. 8 pkt 6 i 7 statutu, mianowicie rekapitulowaniu praktyki notarialnej i przekazywaniu notariuszom sformułowanych wniosków (tym samym skarżącym przysługiwały w niniejszej sprawie uprawnienia prawodawcze). Skarżący podnoszą, że objaśnienia miały też na celu wypełnienie luki prawnej, zapewnienie ochrony interesów konsumentów, zagwarantowanie przestrzegania zasad równego traktowania konsumentów i proporcjonalności, jak również zapewnienie notariuszom ochrony przed bezzasadnymi roszczeniami cywilnoprawnymi. W toku dochodzenia prowadzonego przez radę ds. konkurencji izba notarialna wskazała, że wartość przedmiotu hipoteki stanowi dla słabszej strony (czyli dla dłużnika hipotecznego) istotne kryterium pozwalające mu ocenić, w jakim zakresie dojdzie do obciążenia składników jego majątku. W związku z tym decyzja o zastosowaniu maksymalnej stawki taksy notarialnej w przypadku gdy nie określono wartości przedmiotu hipoteki lub zastawu została przyjęta po to, aby zachęcić strony czynności do podawania w każdej sytuacji wartości przedmiotu hipoteki lub zastawu, co z kolei pozwala zapewnić równowagę interesów stron.
- 15 Skarżący utrzymują również, że w art. 19¹ ustawy o zawodzie notariusza wymieniono kryteria, jakie należy brać pod uwagę przy ustalaniu stawek taksy za

dokonywanie czynności notarialnych. Ponadto jeżeli minister sprawiedliwości nie zgadzał się z przyjętymi objaśnieniami, to mógł odpowiednio uzupełnić stawki tymczasowe, ponieważ dysponował wiedzą na temat tych objaśnień. Niemniej jednak nie wykonał on żadnych czynności wskazanych w art.11 ustawy o zawodzie notariusza, to znaczy ani nie wystąpił do sądu z wnioskiem o stwierdzenie nieważności środków niezgodnych z wymogami ustawowymi, ani nie podjął żadnych kroków zmierzających do zmiany stawek tymczasowych. Skarżący twierdzą, że TFUE nie ma zastosowania w niniejszej sprawie, ponieważ nie istnieje wspólny rynek usług notarialnych świadczonych w państwach członkowskich Unii.

- 16 Strona przeciwna, czyli rada ds. konkurencji, podnosi, że notariusze są jednostkami gospodarczymi i mogą konkurować ze sobą cenami w granicach określonych w stawkach tymczasowych, jak również, że mogą oni ze sobą konkurować stawkami taksy notarialnej w sytuacjach, w których wysokość stawki określonej w stawkach tymczasowych można ustalić innymi metodami. Strona przeciwna wskazuje, że zarówno ustawa o konkurencji, jak i TFUE zakazują porozumień polegających na ustalaniu cen. W związku z tym skarżący nie mogą ujednoclić praktyki notarialnej w sposób sprzeczny z tym zakazem. Rada ds. konkurencji kwestionuje istnienie luk prawnych. Zdaniem strony przeciwnej TFUE znajduje zastosowanie w niniejszej sprawie, ponieważ działania skarżących obejmują całe terytorium Litwy. Ponadto utrzymuje ona, że stawki taksy notarialnej stosuje się nie tylko do pomiotów litewskich, ale także do podmiotów z innych państw członkowskich, które korzystają z usług notarialnych na Litwie.

Zwięzłe uzasadnienie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

- 17 Sąd odsyłający uważa, że Trybunał wypowiedział się już na temat funkcji pełnionych przez notariuszy w niektórych innych państwach członkowskich w kontekście swobody przedsiębiorczości, natomiast nie rozstrzygnął jeszcze, czy takie funkcje jak te powierzone notariuszom w Republice Litewskiej w niniejszej sprawie stanowią działalność gospodarczą na potrzeby stosowania art.101 ust. 1 TFUE oraz czy w sytuacji takiej jak ta w niniejszej sprawie notariusze są przedsiębiorstwami w rozumieniu art. 101 TFUE.
- 18 Przypomina on w szczególności, że – jak wynika z utrwalonego orzecznictwa Trybunału – o ile pojęcie „przedsiębiorstwo” w prawie konkurencji obejmuje każdą jednostkę wykonującą działalność gospodarczą niezależnie od jej formy prawnej i sposobu finansowania, zaś działalność gospodarczą stanowi każda działalność polegająca na oferowaniu towarów lub usług na danym rynku (wyrok Wouters, pkt 46, 47 i przytoczone tam orzecznictwo), o tyle działalność, która – ze względu na swą naturę, na przepisy, którym podlega, oraz na swój przedmiot – wykracza poza sferę obrotu gospodarczego lub też jest związana z wykonywaniem prerogatyw władzy publicznej, nie podlega traktatowym

zasadom konkurencji (wyrok Wouters, pkt 57; wyrok Consiglio nazionale dei geologi, pkt 42).

- 19 Sąd odsyłający podnosi, że Trybunał wskazał – w pkt 67–69 wyroku Wouters – iż należy rozróżnić dwa podejścia do zasady autonomii instytucjonalnej. Przekazując uprawnienia prawodawcze określonej organizacji zawodowej, państwo członkowskie może zdefiniować kryteria uwzględniające interes ogólny oraz podstawowe zasady, z którymi mają być zgodne ustanowione przepisy; może przy tym zachować dla siebie prawo do podejmowania decyzji w ostatniej instancji. W takim wypadku normy ustanowione przez organizację zawodową zachowują charakter państwowy i wymykają się spod zakresu obowiązywania reguł traktatowych, mających zastosowanie do przedsiębiorstw. W przeciwnym wypadku normy ustanawiane przez organizację zawodową mogą zostać przypisane jedynie jej samej. Ponadto Trybunał zauważył, w pkt 97 wyroku Wouters, że „nie każde porozumienie pomiędzy przedsiębiorcami ani nie każda decyzja ustanawiająca związek przedsiębiorstw, które ogranicza wolność działania stron lub jednej z nich, są objęte zakazem ustanowionym w art. 85 ust. 1 traktatu. W rzeczy samej, aby móc zastosować ten przepis do danego przypadku, należy przede wszystkim uwzględnić całościowy kontekst, w jakim dana decyzja o koncentracji została podjęta lub w jakim wywołuje skutki. W szczególności należy ustalić, czy jej założenia, dotyczące w tym wypadku konieczności ustalenia reguł dotyczących organizacji, kwalifikacji, deontologii, kontroli i odpowiedzialności, stanowią gwarancję uczciwości i doświadczenia wobec końcowych konsumentów usług prawnych oraz dla właściwego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości [...]. Następnie należy ustalić, czy ograniczenie konkurencji, które stąd wynika, jest nierozłącznie związane z realizacją powyższych założeń”.
- 20 Sąd odsyłający przywołuje w szczególności te orzeczenia Trybunału, w których wskazano, że należy zbadać, czy ograniczenia nałożone przez normy będące przedmiotem postępowania głównego poprzestają na tym, co jest niezbędne do zapewnienia realizacji uzasadnionych celów (wyrok Meca-Medina i Majcen/Komisja, pkt 47; wyrok Consiglio nazionale dei geologi, pkt 54); że sama okoliczność, iż dany podmiot dysponuje prerogatywami władzy publicznej w celu wykonywania części swej działalności, nie stoi na przeszkodzie zakwalifikowaniu go, w rozumieniu wspólnotowego prawa konkurencji, jako przedsiębiorstwa w odniesieniu do pozostałej części jego działalności gospodarczej (wyrok Aéroports de Paris/Komisja, pkt 74), oraz że rozróżnienia między działalnością wynikającą z wykonywania prerogatyw władzy publicznej a działalnością gospodarczą należy dokonywać odrębnie dla każdego rodzaju działalności wykonywanej przez daną jednostkę (wyrok MOTOE, pkt 25).
- 21 Sąd odsyłający ma wątpliwości, czy – w świetle art. 101 TFUE (rozpatrywanego odrębnie lub w związku z art. 4 ust. 3 TUE) – przyznane izbie notarialnej prawo do „ujednolicania praktyki notarialnej” można/należy rozumieć w ten sposób, że obejmuje ono również prawo do ujednolicenia stawek taksy notarialnej pobieranej przez notariuszy w zakresie, w jakim stawki taksy notarialnej (lub metoda ich

obliczania) za dokonywanie czynności notarialnych w konkretnych przypadkach nie są określone w stawkach tymczasowych zatwierdzonych przez ministra sprawiedliwości. Jednocześnie sąd odsyłający rozważa, czy można uznać, że w sytuacji – takiej jak ta rozpatrywana w niniejszej sprawie – w której izba notarialna przyjęła objaśnienia dotyczące stawek taksy notarialnej lub metody ich obliczania w owych konkretnych przypadkach (które to przypadki nie są w sposób wyraźny uregulowane w stawkach tymczasowych zatwierdzonych przez ministra sprawiedliwości), spełnione jest kryterium określone w pkt 68 wyroku *Wouters*, zgodnie z którym „[...] państwo członkowskie [...] [zachowuje] dla siebie prawo do podejmowania decyzji w ostatniej instancji”, lub kryterium wskazane w pkt 46 wyroku *CHEZ Elektro Bulgaria*, zgodnie z którym „należy zapewnić skuteczną kontrolę oraz uprawnienia do podejmowania ostatecznych decyzji po stronie państwa”, jeżeli ministrowi sprawiedliwości przysługuje prawo, w terminie jednego miesiąca od otrzymania odpowiedniej decyzji, wystąpienia do sądu z wnioskiem o stwierdzenie nieważności decyzji izby notarialnej, która może być niezgodna z prawem (art. 11 ust. 3 ustawy o zawodzie notariusza), a także prawo uzupełnienia stawek tymczasowych w drodze określenia, w jaki sposób należy obliczać stawki taksy notarialnej w tych konkretnych przypadkach.

- 22 W związku z tym sąd odsyłający nie jest pewien ani tego, czy kryteria ustanowione w pkt 68 wyroku *Wouters* są spełnione w niniejszej sprawie, ani tego, czy objaśnienia przyjęte przez izbę notarialną można przypisać jedynie jej samej (wyrok *Wouters*, pkt 69). Tym samym powstaje wątpliwość, czy objaśnienia przyjęte przez izbę notarialną należy uważać za decyzję związku przedsiębiorstw w rozumieniu art. 101 ust. 1 TFUE.
- 23 W objaśnieniach określono konkretną stawkę taksy pobieranej przez notariuszy (objaśnienie pierwsze) lub też metody obliczania tych stawek (pozostałe trzy objaśnienia). Jak już wspomniano, zdaniem rady ds. konkurencji w przypadkach nieuregulowanych w stawkach tymczasowych notariusze powinni samodzielnie decydować o tym, jaką taksę notarialną należy pobrać lub jaką metodę obliczania jej stawki trzeba zastosować. Powstaje zatem pytanie, czy art. 101 TFUE należy rozumieć w ten sposób, że celem lub skutkiem tych objaśnień jest zapobieżenie, ograniczenie lub zakłócenie konkurencji wewnątrz rynku wewnętrznego.
- 24 Skarżący wskazują na szereg różnych celów, które ich zdaniem przemawiają za tym, że przyjęcie objaśnień było uzasadnione. Sąd odsyłający staje przed pytaniem, czy – w świetle art. 101 ust. 1 TFUE – kryteria określone w pkt 97 wyroku *Wouters* powinny znaleźć zastosowanie w niniejszej sprawie oraz czy cele przywołane przez skarżących można uznać za uzasadnione cele zgodnie z rozumowaniem przyjętym w pkt 97 wyroku *Wouters*.
- 25 W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na to ostatnie pytanie sąd odsyłający będzie musiał także rozstrzygnąć, czy – w świetle kryteriów ustanowionych w pkt 97 wyroku *Wouters* – ograniczenia nałożone w objaśnieniach nie wykraczają ponad to, co jest niezbędne do zapewnienia realizacji uzasadnionych celów.

- 26 Jak zostało to już wskazane, w zaskarżonej decyzji uznano, że naruszenia art. 101 ust. 1 lit. a) TFUE i art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy o konkurencji dopuściło się ponadto ośmiu notariuszy będących członkami prezydium izby notarialnej, które przyjęło objaśnienia. Sąd odsyłający staje przed koniecznością ustalenia, czy art. 101 TFUE należy interpretować w ten sposób, że można uznać, iż notariusze będący członkami prezydium (członkowie związku) dopuścili się naruszenia art. 101 TFUE, oraz że można na nich nałożyć kary pieniężne w związku z tym, iż uczestniczyli w przyjęciu objaśnień. Innymi słowy, chodzi o to, czy można pociągnąć ich do odpowiedzialności za to, że wykonywali zawód notariusza, będąc jednocześnie członkami prezydium izby notarialnej.
- 27 Z powyższych rozważań wynika, że odpowiedzi na te pytania mają kluczowe znaczenie dla zbadania niniejszej sprawy, a więc dla ustalenia, czy skarżący dopuścili się naruszenia art. 101 ust. 1 TFUE, ponieważ przyjęli objaśnienia.

DOKUMENT ROBOCZY